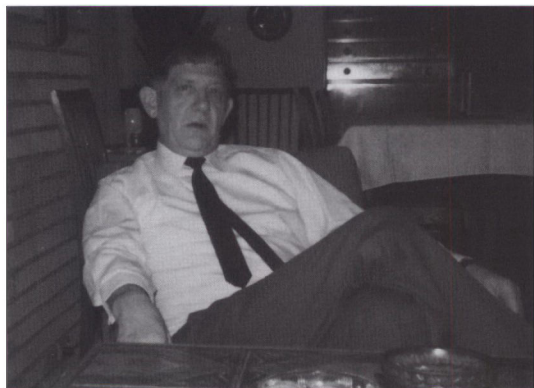

Min ven Verner Bruhn 1928-2007

Af Knud Prange

Jeg kan ikke huske hvornår jeg traf Verner Bruhn første gang, men det må være sket for rigtig mange år siden, og det var gennem Dansk Historisk Fællesforening jeg fik kontakt med ham. Dengang var han vel stadig folkeskolelærer; siden tog han universitetseksamen i historie, blev seminarielektor ved Esbjerg seminarium og han blev hurtigt indblandet i alt muligt vedrørende historie på Esbjerg-Ribe-kanten. Det er et fantastisk held at man på den egn først havde en H.K. Kristensen og derpå en Verner Bruhn. Begge særdeles ligetil, nemme at komme i kontakt med, overmåde dygtige og rene arbejdsbier – og begge i besiddelse af en herlig humoristisk sans.

Verners indsats i det vestjyske som forfatter og organisator er imidlertid kun én side af hans aktiviteter. Jeg har arbejdet sammen med Verner

*En afslappet Verner Bruhn i sit hjem i Esbjerg 1977.
Foto i privat eje.*

om flere ting, men jeg husker ikke mindst hans indsats i forbindelse med Dansk Historisk Fællesforenings bestræbelser på at styrke lokalhistoriens placering i folkeskolen. Verner var formand for det udvalg som DHF nedsatte, og her oplevede jeg ham som mødeleder på Blommenslyst Kro. Det gjorde han eminent godt. Han var meget omhyggelig med, at alle kunne komme til orde, han opfangede ethvert tilløb til en god idé, men han sørgede også for at vi ikke forvildede os ud på alle de sidespor som der nok kunne være tale om og som da også kunne være fristende. Han strammede op og resumerede, og da vi afsluttede dagen efter en pause, hvor vi andre gik tur eller tog en øl, havde Verner været gennem alle sine notater. Han kunne derfor slå fast, hvad vi var blevet enige om, hvad de enkelte havde påtaget sig at undersøge eller lave til næste gang, og han sluttede derpå af med at meddele dagsordenen for det følgende møde i udvalget. Det var imponerende godt gjort, jeg har ganske enkelt aldrig oplevet magen til mødeleder, venlig og effektiv.

For mange vil det nok være Verners skriftlige produktion der springer i øjnene. Den udmærker sig da også ved at være særdeles omfattende – bibliotekernes database opregner 164 titler - og den rummer en række meget konkrete enkeltundersøgelser med dybtgående studier over menneskers samvirke i små og store kredse. Der er tale om både bøger og tidsskriftsartikler som kan grupperes i nogle store emneområder: kulturelle forhold (om musikhus, biblioteker og

fremtrædende personer), undervisningsforhold (om skoler, seminarier og højskoler) og folkelige aktiviteter (om idræt, spejdere, ungdoms- og gymnastikforeninger, menighedsråd og andre kirkelige forhold, landboforeninger og foreningsliv). Dertil kommer mange artikler om emner som: valgkredse, lokal politik, partihistorie, Sydslesvig, jernbanehistorie, skibsfart, turisme, hotel- og restauratørforhold.

Udgangspunktet for de enkelte undersøgelser er oftest konkrete forhold i Esbjerg eller Vestjylland, men det lokale set i en større sammenhæng og med perspektiv. Undertiden trækkes meget lange linjer for eksempel i artiklen om Vestjyllands udviklingshistorie ca. 1750-1914.¹ Omhu og grundighed er nært forbundet med en fremstilling der har store sproglige kvaliteter. Sansen for de større sammenhænge præger også i høj grad hans vægtige bind om Esbjerg bys historie som har en smuk placering i dansk byhistorisk litteratur. Også bogen »Plint og talerstol – træk af gymnastik- og ungdomsforeningernes historie i Ribe amt« rækker langt ud over amtets grænser. Britta Schall Holberg skriver i sine mindeord med rette at bogen er et stykke Danmarkshistorie, det folkelige Danmarks historie. Verner evnede i meget høj grad at få lokalhistorien til at være den vanddråbe hvori den store historie spejler sig – som Jørgen Dieckmann Rasmussen skriver i sine mindeord i Historisk Samfund for Ribe Amts årbog 2007.

Det er tydeligt at Verner Bruhn meget ofte har stillet sig til rådighed for institutioner og foreninger i lokalområdet når de har haft behov for en historisk undersøgelse og en bog eller afhandling der var grundig, men også velskrevet med sans for maleriske tildragelser. For velskrevne var arbejderne altid, og hvor stoffet gav mulighed for at mennesker, situationer eller tildragelser kunne skildres på en munter måde, så blev muligheden også udnyttet. Dertil kom at

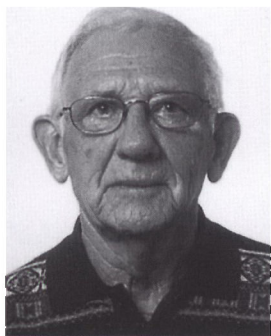
Verners arbejder var godt illustreret. Danske historikere har ikke nogen lang eller glørværdig tradition for at finde talende illustrationer. Den tradition brød Verner med særdeles godt resultat, valgte billeder og en oplysende billedtekst der uddybede emnet.

Ud over disse mange bøger og artikler har Verner Bruhn også skrevet om, hvad de lokalhistoriske arkiver og foreningsarkiverne kan bruges til, men der er især grund til at fremhæve bogen: Vejledning i lokalhistorie 1985 – her er det en virkelig erfaren mand der bistår andre. Der er i sandhed tale om en videnskabelig produktion der vækker respekt både med hensyn til omfang, bredde og kvalitet. Efter min erfaring er det svært at pege på noget sidestykke i den seneste menneskealders lokalhistoriske arbejde.

Men end ikke alt dette var tilstrækkeligt til at udfylde Verners arbejdsdag, han kastede sig ivrigt ud i det lokalhistoriske organisationsarbejde. Efter flere år i bestyrelsen for Historisk Samfund for Ribe Amt overtog han formandsposten i 1977. Han fik sat gang i Historisk Samfunds publikationsvirksomhed både med genoptryk og med nyudgivelser. Også det lokale museums- og arkivarbejde kunne nyde godt af hans arbejdskraft. Han var helt og fuldt klar over lokalarkivernes potentialer og gjorde en indsats for at også dette historiske arbejde kunne få offentlig anerkendelse og bedre økonomiske forhold.

Ved den forrige kommunesammenlægning i 1970 var der en risiko for at kulturhistoriske levn i de små gamle kommuner ville blive glemt eller helt gå tabt i den nye og større enhed. Hvad gjorde Verner? Sammen med hustruen Bodil og lærerstuderende gik han i gang med at registrere og kortlægge forsamlingshuse og andelsmejerier og affotografere mindsten.

På skrift og som foredragsholder har Verner Bruhn lagt mange kræfter i at give lokalhistori-

Verner Bruhn som han blev afbilledet når han skrev artikler til Dansk Kirketidende.

en en mere fremtrædende placering i folkeskolen, og han har søgt at styrke historieundervisningen med lærervejledninger på mange niveauer. Han kunne være en meget munter foredragsholder. På et kursus skulle han tale om hvordan man kunne skrive læselig lokalhistorie, og her tryllebandt han forsamlingen med en lang række morsomme eksempler på hvordan man i hvert fald ikke skulle skrive. Føj dertil at han i nogle år var lokalhistorisk konsulent til gavn for adskillige novicer på dette felt samt at han selvfølgelig omsatte sin indsigt og sine evner i undervisningen på seminarier.

På baggrund af alt dette, kan man virkelig ærgre sig over at han i 1990 sagde nej til at blive formand for Dansk Historisk Fællesforening. Han havde haft alle betingelser for at kunne få foreningen til at blomstre i kraft af sin dygtighed, flid, bredde og gode og naturlige kontakt med alle mulige slags mennesker. Med ham som leder ville man aldrig være havnet i den situation, der kulminerede i DHF's lettere tumultagtige årsmøde i Vig i 1990. Verner kunne desværre ikke selv være til stede, men han bidrog med nogle ramsaltede bemærkninger i en af de avisartikler, der lagde op til mødet. Bange var han ikke.

Kom Verner ikke til at sætte sit præg på Dansk Historisk Fællesforening, så gjorde han

til gengæld – som tidligere nævnt – ikke blot en stor indsats som formand for Historisk Samfund for Ribe Amt, men han var også formand for Historielærereforeningen. Denne forening hædrede ham ved i 1991 at gøre bind 20 af foreningens tidsskrift, Narratio, til et festskrift for Verner.

I 1979 fik han Esbjerg Bys Ærespris for sin indsats inden for lokalhistorien og den lokale kultur og i 2002 fik han tildelt H.K. Kristensenprisen for sin indsats inden for historien – ikke blot i Ribe Amt, men også på landsplan. Der var et arbejde i gang for at få belønnet Verner med et ridderkors, men han døde desværre kort før sagen var gennemført.

Verner Bruhns helbred var i de sidste år og navnlig måneder dårligt, men hans humoristiske sans forsvandt nu ikke ganske. En af de sidste gange jeg talte med ham, gik han og ventede på resultater af nogle undersøgelser. »Jeg kunne jo godt sidde her og skrive en bog« sagde han, »hvis bare ikke jeg var så træt«.

Verner var ganske simpelt et dejligt menneske.

Noter

1 Verner Bruhn: »Myter og mønstre i Vestjyllands udviklingshistorie«. I: Vestjyllands udviklingshistorie ca. 1750-1914. Redigeret af Flemming Just, Esbjerg 1984, s. 8-19.

Knud Prange. Degnemose Allé 26, 2700 Brønshøj. Født 1930. Mag.art. Højskolelærer, universitetslektor og leder af Lokalhistorisk Afdeling på Københavns Universitet. Har bl.a. skrevet Heraldik og Historie, 1977. Mit Navn er Jensen. En bog om slægtsforskning, 1989. Lokalhistorie – en håndbog, 1989, samt en del artikler og småtryk.